

শৈলজানন্দের—
নবগ়ম নিবেদন

নিউ সেক্যুরিয়ার
**ঘোটে তা
ঘোটা**

গুরুকণ্ঠ-কেশ
শ্রীফলগঞ্জ
নিত্য ব্যবহার কল্পনা!

☆ ডে ম কে মি ক্যাল • কলি কা তা

নিউ সেঁগুরি প্রডাক্সান্সের

নবতম নিবেদন

শৈলেশ-পৌ-মাণী

(ইল্লপুরী টুডিয়োতে গয়ীত)

গল্প, চিত্রনাট্য ও পরিচালনা

শৈলজানন্দ

সুরশিল্পী : শৈলেশ দত্ত শুপ্ত

গীতকার : মোহিনী চৌধুরী

চিত্রশিল্পী : শুভীর বসু

শব্দবন্ধু : কে, ডি, ইরাণী

রাগালয়িক : বীরেন দাশ শুপ্ত

সম্পাদক : বৈঘনানিক বন্দেয়াপাধ্যায়

শিল্প-মিদেশিক : বিটু সেন

ব্যবস্থাপক : লালমোহন রায়

টুডিয়ো-তত্ত্ববিদ্যায়ক : শুভীর সরকার

— সহকারী —

পরিচালনায়—স্থান্তরের মুখার্জি, কমল
চাটুকি, খগেন রায়,
ফলী পাল।

সুরশিল্পে—শৈলেশ রায়।

চিত্রশিল্পে—গোপাল চক্রবর্তী।

শব্দ যন্ত্রে—পীচু দাস।

সম্পাদনায়—অজিত দাস।

ব্যবস্থাপনায়—তারক পাল,

অতুল প্রকার।

রসায়নাগারে—শঙ্কু, মজু, সুবেশ,
সামান্য।

ক্লিপসজ্জাকর—শুভীর দত্ত, মুক, নারাণ।

দৃশ্যসজ্জায়—তারাপদ বিশ্বাস।

ଧାରେ ଗାଁ ଧାରା

ଭୂମିକାୟ

ଦେବନାଥ : ଅଧୀନ୍ତ ଚୌଧୁରୀ
 ଭୃତ୍ୟନାଥ : ଜହର ଗୁଣ୍ଡୀ
 ଶାମା : ଫଳୀ ରାସ
 ଶାମାର ବାଢ଼ୀର ଅନିଦାର : ଧୀରାଜ୍ ଭଟ୍ଟାଚାରୀ
 ନାଥେବ : ଭୁଲ୍ଲୀ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
 ଜମିଦାର : ସଞ୍ଚୋଯ ସିଂହ
 କେଟ : ରମିଜିତ ରାଯ
 ନଦୀପି : ନଦୀପ
 ସୁରବାଲା : ମନିମା
 ରାଣୀ : ରେଣ୍କା
 ଲିବାନୀ : ମକ୍କା
 ସୁରବାଲାର ମା : ପତା
 ମାରୀ : ସାବିତ୍ରୀ
 ଜମିଦାର ଗିର୍ଜି : ରାଜଲଙ୍ଘୀ
 ମାମୀମା : ନିଭାନନ୍ଦୀ

ଟଙ୍ଗରୀ : ଶୀନା
 ବୈଷ୍ଣବ, ବୈଷ୍ଣଵୀ : ବ୍ରଗ ଓ ମନୋରମା
 ଦୋକାନ-କର୍ମଚାରୀ : କୁମାର ହିନ୍ଦ
 ଆଶ୍ରମ : ଆଶ୍ରମ ବୋମ
 ଗ୍ରାମବାସୀ : ପ୍ରକୁଳ ଦାସ (ହାଜୁବାବୁ)
 ଆଦଲ
 ପ୍ରୋତ୍ଥିତ : କାହୁ ବନ୍ଦେୟ (ଏୟେ)
 ଶାଂଟେଖର, ବାଦଳ
 ଚାପରାଶୀ : ବସନ୍ତ (ପାଗଳା) ସୁଲ,
 କାଲଦୂର୍ବେ, ଧ୍ରୁବ, ବାରୀଣ
 ଗାଡ଼ୋଯାନ : କେନୋରାମ
 ବାଗଦୀରଙ୍ଗୋ : ରାଜାବାବୁ
 ଭୁଲୋ, ଶୀତାରାମ, ବାସବିହାରୀ, ଶୁଷମା,
 (ଶ୍ରୀମା), ବୀଣା, ରାଧା, ଚପଳା, ଶେଷକାଳୀ,
 ସୁଧାବାଲା, ନିର୍ମଳା ଏବଂ ଆରା ଅନେକେ ।

ଧାରେ ଗାଁ ଧାରା

(ଗଲାଂଶ)

ମଧ୍ୟବିଷ୍ଟ ଶୃଦ୍ଧରେ ଏକଟି ଦୀନା ବୌଦ୍ଧିଦି ଆର ଦେଓରକେ ନିଯେ ଏହି ପାରିବାରିକ ଚିତ୍ର-ନାଟ୍ୟ ।

ବୌଦ୍ଧିଦି ସୁରବାଲାର ଏକ ଅନୁତ ସଂସାର ।

ନିଜେର ଛେଲେପୁଲେ ନେଇ, ଏକଟି ସଂ-ଦେଓର ଆର ଏକଟି ସଂ-ନନ୍ଦକେ ଛୋଟ ଥେକେ ମାହସ କରେଛେ; ତାଦେର ନିଯେଇ ଗୋଲମାଲ କରେ' ଦିନ ଚାଲାଯା । ଶ୍ରୀମା ଦେବନାଥ—ଆଧ୍ୟ-ପାଗଳା ମାହସ, ମାଟିର ଠାକୁର ଗଡ଼େ, ଆର ସଂ-ଭାଇ ଭୃତ୍ୟନାଥେର କେଉ ସଦି ନିମ୍ନେ କରେ ତୋ ଚଟେ ଲାଲ ହରେ ଘାସ ।

ସୁରବାଲାର ଏକଟି ସହୋଦର ବୋନ ଆଛେ, ଏଥନ୍ ଓ ତାର ବିଷେ ହେଲି । ସୁରବାଲାର ଇହେ—ମେଇ ବୋନଟିର ମନ୍ଦେ ସଂ-ଦେଓରର ବିଷେ ଦିଯେ ହୁ'ବୋନେ ଏକ ମଙ୍ଗେ ଧର-ସଂସାର କରେ ।

କିନ୍ତୁ ସୁରବାଲାର ମାତ୍ରେର ପଚନ୍ଦ ହଲୋ ନା ଭୃତ୍ୟନାଥକେ । ବଲଲେ : 'ନା ବାଛା, ତୋର ଦେଓରଟି ଦେଖିବେ ଠିକ ଗାଡ଼ୋଯାନେର ମତ । ଓର ମଙ୍ଗେ ରାଣୀର ବିଷେ ଆମି କିଛିତେଇ ଦେବେ ନା ।'

ଏହି ନା ଶୁଣେ ଭୃତ୍ୟନାଥେର ଦୀନ ଦେବନାଥ ଗେଲ ଚଟେ । ବଲଲେ : 'ଆମାର ଭାଇ ଗାଡ଼ୋଯାନ ତୋ ଗାଡ଼ୋଯାନ । ଆମିହି ଯେ ବିଷେ ଦେବେ ନା ଆମାର ଦେଇର ମଙ୍ଗେ ।'

ଭୃତ୍ୟନାଥ ବଲଲେ : 'ଭାଇଇ ହ'ଲୋ ବୌଦ୍ଧ, ଆମନାର-ଜନ ଯତ ଦୂରେ ଦୂରେ ଥାକେ ତତହି ଭାଲୋ ।'

ସୁରବାଲାର ମନ କିନ୍ତୁ କିଛିତେଇ ମାନ ମାନେ ନା । ମେ ଶୁଣୁ କାହିଁ ଆର ବଲଲେ : 'କେନ ଯେ ଆମାର ଏ ମାଧ, ତା ତୋରା କେଉ ବୁଝିବେ ନା । କେଉ ବୁଝିବେ ନା ।'

* * * *

ଭୃତ୍ୟନାଥେର ବିଷେ ନା ହୁ'ଲୋ ନା । କିନ୍ତୁ କାହାକର୍ମ କିଛୁ ତୋ କରିବେ ହବେ ।

ଦୀନା ବଲଲେ : 'ଭୃତ୍ତ, ଏବାର ଚାକ୍ରି-ମାକ୍ରି କରି ।'

ଶ୍ରୀଗାନ୍ଧାଳା

ଭୂତନାଥ ତାର ଦାଦାକେ
ମୁଖେର ଓପର କିଛି ବଲାତେ
ପାରଲେ ନା, କିନ୍ତୁ ମନେର
ଇଚ୍ଛେ ଚାକରି ସେଇ ନା
କରତେ ପାରଦେଇ ଭାଲ ହୟ ।

ବୌଦ୍ଧ ସୁରବାଳା ତାର
ମନେର କଥା ବୁଝାତେ
ପାରଲେ । ବଲଲେ, 'ରୋଜ୍-
ଗାର ନା କରଲେ ଥାବେ
କି ?'

ଭୂତନାଥ ବଲଲେ : 'ଆମରା ତବୁ ହ'ବେଳା ଥେତେ ପାଇ ବୌଦ୍ଧ, କିନ୍ତୁ ଆମାଦେର
ଏହି ପ୍ରାଣେ ଏମନ ଅନ୍ତତ୍ ପଞ୍ଚଶାତ ଯର ଆହେ, ସାରା ଏକବେଳୋ ଓ ପେଟ ଭରେ' ଭାଲ
କରେ' ଥେତେ ପାର ନା । ଆମି ଆଗେ ତାଦେର ଜୟେ କିଛି କରବୋ ।'

'ଛାଇ କରବେ !'—ବୌଦ୍ଧଦିନ ବଲଲେ : 'ନିଜେ ବୀଚଦେ ସାପେର ନାମ ! ଆଗେ
ନିଜେର ସ୍ୟବଙ୍ଗ କର, ତାରପର ଅନ୍ତେର ସ୍ୟବଙ୍ଗ କୋରୋ ।'

ଏହି ବଲେ'—ବୌଦ୍ଧ ଚାପ କରେ' ରହିଲେ । ଭୂତନାଥର ଓପର ରାଗ କରେଇ ସେ
ଆର କିଛି ବଲଲେ ନା ।

* * * *

ଦେବନାଥ ଓଦିକେ ତାର ଏକଟି
ଚାକରିର ସ୍ୟବଙ୍ଗ କରଲେ ।—ଗ୍ରାମେର
ଜିମିନାର ତାରିଖୀଶ୍ଵରର ବାଡ଼ୀତେ ।

ଭୂତନାଥକେ ବାଧ୍ୟ ହେଁ ମେହି-
ଥାନେଇ ଚାକରିତେ ଚକତେ ହ'ଲୋ ।

ସତ ଗୋଲମାଳ ବାଧଲୋ କିନ୍ତୁ
ଏହିଥାନେଇ ।

ତାରିଖୀଶ୍ଵର କୃପଗ, କଞ୍ଚ୍ଯ,
ଶୁଦ୍ଧାରୀ—ଦେ ଏକ ଅଙ୍ଗୁତ ପ୍ରକ୍ରିୟ ମାହ୍ୟ । ଭୂତନାଥର ସଦେ ତାର ବନ୍ଦେ କେମ ?

ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହଲୋଓ ତାଇ । ତାରିଖୀଶ୍ଵର ବାଡ଼ୀତେ ଏକଦିନ ଏମନ ଏକଟା
ସଟଳା ଘଟେ ଗେଲ, ସାର ଜୟେ ଭୂତନାଥର ଦାଦା ଦେବନାଥକେ ଚାରିର ଅପରାଧେ ଧରା
ପଡ଼ତେ ହ'ଲୋ । ଅର୍ଥ ବେଚାରା ମଞ୍ଜୁର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ମୁଖେର ମଂସାରେ ଭୋଙ୍ଗନ ଧରିଲା ।

ବ୍ରଙ୍ଗଡାରୀଟି ଶେଷେ ଏମନ ପର୍ଯ୍ୟାୟେ ଉଠିଲୋ ସେ ଭୂତନାଥ ତାର ବୋନଟିକେ ସଦେ
ନିଯେ ଚଲେ ଗେଲ ବାଡ଼ି ପରିଭ୍ୟାଗ କରେ'
ଚିରଦିନେର ମତ ।

ବୌଦ୍ଧ ବଲଲେ : 'ସାକ୍ଷେ । ସତଦିନ
ଭାଜବାସବୋ ତତଦିନ ବୌଦ୍ଧ, ନଇଲେ
କେଉ ନଇ । ମେ କଥନ ଓ ଆପନାର ହୟ
ନା । ଓରା ଆମାଦେର କେଉ ନନ୍ଦ ।'

ସତାଇ କି ତାଇ ?

ବେନ୍ଭାବୁବାସାର ବନ୍ଦନ ଏତଦିନ ତାଦେର
ଏକ କରେ' ରେଖେଛିଲ ତା କି କିଛି
ନନ୍ଦ ?

ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହଦୟେର ମେ ଦୁର୍ବିର ଟାନ କାର ଓ ମାନାଇ ମାନଲେ ନା । କେମନ କରେ'
ଏହି ଅଶ୍ଵକରମ ପାରିବାରିକ ଜୀବନ-ନାଟ୍ୟର ବସନ୍ତକାପାତ ହ'ଲୋ, ମାନବହନ୍ଦୟେର
ମେହି ରହନ୍ତାମୟ ବିଚିତ୍ର ଇତିହାସ ନିଜେର ଚୋଥେ ଦେଖା ଏବଂ ନିଜେର କାନେ
ଶୋନାଇ ଭାଲୋ ।

ମାନେ ଗାଯାନା

ମାନେ ଗାଯାନା

ରାଗୀ ଓ ଶିବାନୀ

ରାଗୀ : ମାନେ ନା ମାନେ ନା ମାନେ ନା ମାନୀ ।
ଚାଁଦର ଆଲୋର କୋଥା ଏଲୋ ରେ ଜୋହାର
ଓ ଚାଁଦ ଜାନେ ନା ଜାନେ ନା ଜାନେ ନା ।

ଶିବାନୀ : ଓ ବାଉଁରୀ ମେରେ—
କୋନ୍ ମାତାଳ ହାତୋଯ ତୋର ମନ ଉଡ଼େ ଯାଏ
ଶାଖଲୋ ଚେଯେ, ତୁଟ ଶାଖଲୋ ଚେଯେ ।
ରାଗୀ : ମନ-ଚାରା ତାଇ ବନେର ପାଥୀ
ସରେର ମାଯା ପିଛୁ ଟାନେ ନା ॥

ଶିବାନୀ : ତୋର ଭରା ଗାଣେ ଆନଲୋ କେ କୂଳଭାଙ୍ଗା ଟେଟୁ
ତାର ନାମଟି କି ଜାନଲୋ ନା ଜାନଲୋ ନା କେଟୁ ।
ରାଗୀ : ମନେ ଆମାର ମନ-ରାନ୍ଧାନୋ ମନେର କଥା ଛିଲ
ଶିବାନୀ : ଲୁକାନୋ ଦେ ବୁକେର ମୁଁ କେ ଗୋ ଲୁଟେ ନିଲ
ରାଗୀ : ଜାନି ଜାନି ସେ ଆଛେ କୋଥାୟ,
(ତାରେ) ଆୟି କେନ ସୁଜେ ଆନେ ନା ॥

—ମୋହିନୀ ଚୌଧୁରୀ

ଶିବାନୀ

କିଛୁ ବଲେ ମନ
କିଛୁ ବଲେ ଛାଟ ଆୟି ।
କିମେର ପିଯାନେ ମୋଯାଛି ଆସେ
କୁମୁଦ ତା ଜାନେ ନା କି ॥
ଉତ୍ତଳା ବନେର ଲତା
ବଲେ ନା ମନେର କଥା
ଫୁଲେ ଫୁଲେ କୋଟି ଆକୁଳତା ତାର
ଆନେ, ଶୁଦ୍ଧ ଆନେ ବନ-ପାଥୀ ॥

ପ୍ରଦୀପ ସେ ବଲେ ଓଗେ ପ୍ରଜାପତି

କାହେ ଏସୋ ଦେବୋ ଆଲୋ

ଝାଧାର ବଲେ ଓ ସେ ଅନଲେର ଜାଲୋ ।

ଦୂରେ ଦୂରେ ଥାବା ଭାଲୋ ।

ଓ ସେ ବିଜଳୀର ହାପି

ଓ ସେ ସାପୁଡ଼ିଯା-ବୀଜି

ମରଗ-ଥେଲାଯ ସେ ମୋରେ ଭୁଲାଯ

ତାରେ ବାରେ ବାରେ କାହେ ଡାକି ॥

—ମୋହିନୀ ଚୌଧୁରୀ

ଭୃତ୍ୟାନ୍ତ ଓ ଶିବାନୀ

ଅୟ ହସେ ହସେ ଜୟ

ମାନବେର ତରେ ମାଟିର ପୁଣିବୀ

ଦାନବେର ତରେ ନୟ ॥

ଜାଗୋ ଚାରୀ-ଭାଇ ଜାଗେରେ ସବାଇ

ହାତେ ହାତ ଦିଯେ କାଜ କରେ' ଯାଇ

ତୋମାଦେର ହାତେ କୃଧାର ଅନ୍ନ

ତବେ କେନ ମିଛେ ଭୟ ॥

ସତଦିନ ଦେହେ ଆଛେ ପ୍ରାଣ

ତତଦିନ ସାଥେ ଆଛେ ଭଗବାନ

ଭୟ ନାହିଁ ଓରେ ଭୟ ନାହିଁ ତୋର

ହସେ ନାକୋ ପରାଜୟ ॥

—ମୋହିନୀ ଚୌଧୁରୀ

ଭିଲେଜ-ନୃତ୍ୟାଗିତ ପାର୍ଟି

ଶ୍ରୀ : ଓ ତୁଟ ଡାକିମ ମିଛେ

କେନ ଆମିମ ପିଛେ

ଆମି ଯାବ ନା ଯାବ ନା ସରକେ ।

ପୁ : ପାଯେ ଧରେ: କିନ୍ତୁ

ବୁକେ ବାଖବୋ ବୈଧେ

ଯଦି ଯାବି ତୋ ଭେଜେ ଯା ବୁକେର ପାଞ୍ଜରକେ ॥

ଶ୍ରୀ : ସରେ ତୋ ଶୁଣ ତୋର

ହାହାକାର ହାଯ ବେ—

ମାନେ ଗାଧାଳା

ପୁଃ ଛଂଥେର ନିଶି ମୋର
ନାହି ପୋହାଇ ରେ— !

ଶ୍ରୀ : (ଖାଲି) ପାଯେ ଧରେ ଘାରା
ପାଯେର ଧ୍ଲୋ ଛାଡା

ଆର କିଛୁ କି ପାଯ ରେ !
ପୁଃ ମାନି ମାନି ଓଗୋ ଲକ୍ଷ୍ମୀରାଣୀ,
ଆମି ପାରବ ନା ପାରବ ନା ତର୍କେ ॥

ଶ୍ରୀ : ତୋରା ଜାତ-ଭିଥାରୀ
ସବ ଫକିକାରୀ
ଶୁଦ୍ଧ ଥାକିସ ବସେ ।

ପୁଃ ମୋଦେଇ ନାହି ଯେ କିଛୁ
ତାଇ ତୋଦେଇ ପିଛୁ
ସୁରି କପାଳ ଦୋଷେ ।

ଶ୍ରୀ : ତୋରା ଏକଇ ତୋ ଗାଁଯେ
ବାସ କରିସ ସବାଇ ରେ ।
ସବାଇ ଯେ ଭାଇ ତୋର
ପର ଯେ କେଉ ନାହି ରେ ।

ପୁଃ ତବେ ଶୁଦ୍ଧେ ଦୁଧେ ମନେ ଶୁଦ୍ଧେ
ତୋମାର କଥା ବାଧି
ଘରେ କି ବାଇରେ ।

ଶ୍ରୀ : ବଳ ବଳ କବେ
ମେହି ଶୁଦ୍ଧିନ ହବେ
ଯବେ ଆପନ କରେ' ନିବି ପରକେ ।
ମେଦିନ ଯାବ ରେ ଯାବ ତୋର ସରକେ ॥

— ମୋହିନୀ ଚୌଡୁରୀ

উଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସିତ - ଆମ୍ବା
କେନେବୁ ଶୋଭା

সି. ବ୍ୟାନାଙ୍ଗ୍କିରଣ
ମାନର ପ୍ରାତି

(ପ୍ରଶଂସନା)

ବେଳେ ତୈଲ

ମାଧ୍ୟମ
ପଂଚମ